

ELS CINGLES

trimestral

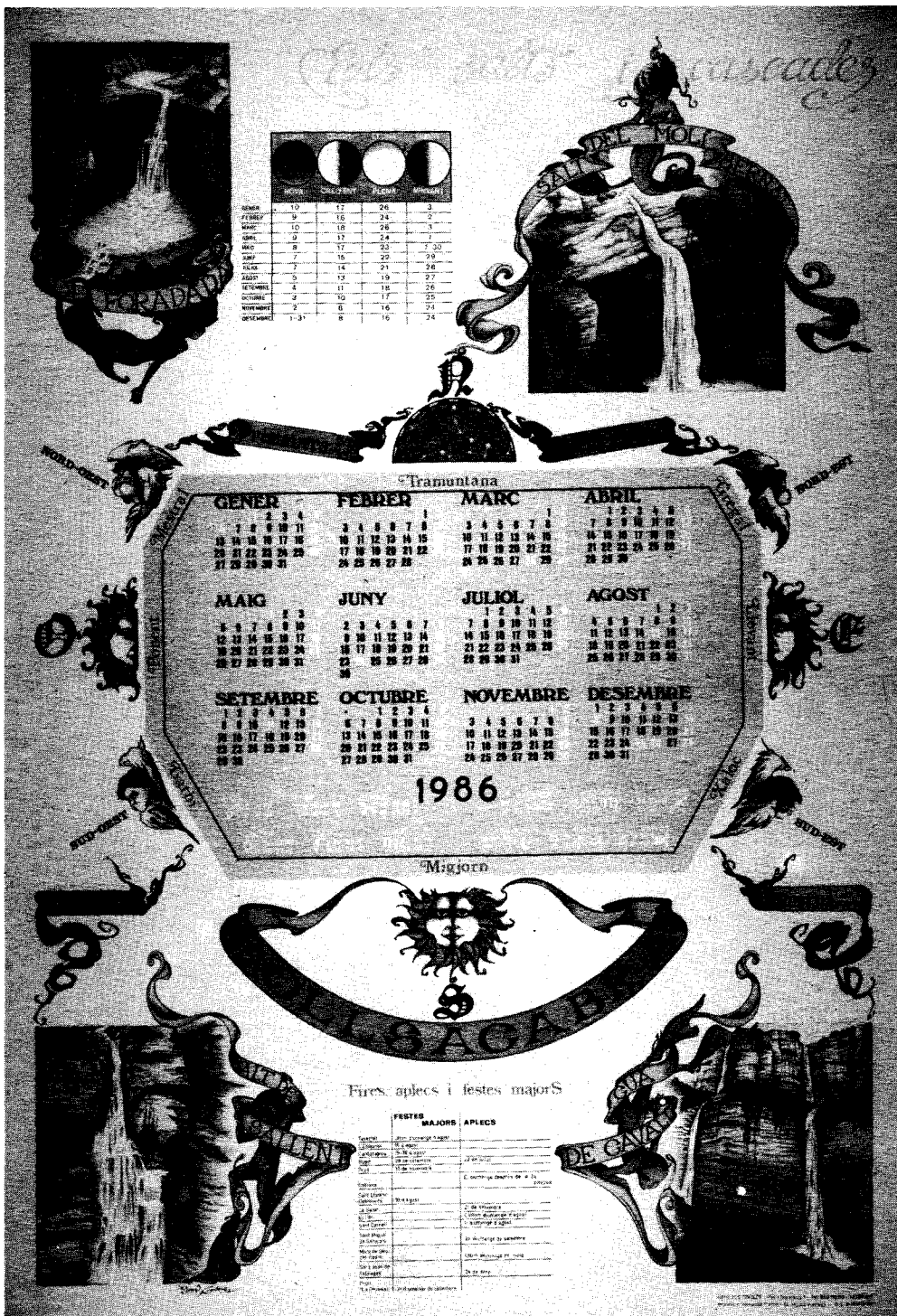
any V,

TAVERTET

Juny 1986

nº. 19

LLOCS DE VENDA DELS CINGLES

A Tavertet

Can Nazari
Restaurant Les Fonts
Fonda Can Baró

A Rupit

L'estanc

A Roda de Ter

Llibreria Muñoz

A Folgueroles

Quiosc Folgueroles

A Cantonigrós

L'estanc

A Manlleu

Llibreria Mas-Riera

A Vic

Llibreria La Tralla
Llibreria Clam

ELS CINGLES. Publicació trimestral

Redacció i Administració: Plaça de la Diputació, 1 - Can Nazari - Tavertet
(Barcelona) - Tel. 856.50.80

Redactors: Jordi Sanglas, Jordi Mas i Caballé, Neus Roquer i Jofre, Rosa Maria Pujol, Joan Reixach i Curtó.

Fotocomposició i Impressió: Impremta PLANÀS - St. Hipòlit de Voltregà

Dipòsit legal: B.8.390/79

Fotografia de la portada **JOAN SARRIAS** i contraportada **JORDI SANGLAS**

La redacció de la Revista no es fa responsable del contingut dels treballs que hi apareixen signats, ja que aquests reflecteixen únicament els criteris de llurs autors.

EL PANTÀ DE SAU

I
El pantà de Sau ha submergit una encisadora vall i l'històric poble de Sant Romà de Sau. També ha inundat el Ter, fondament engorjat en un curs plè de timberes des de Roda, canviant profundament l'aspecte d'aquells paratges i desapareixent per sempre uns formosos i seculars indrets.

És llarg, el pantà. Té, des del seu inici —o terminal, segons com es miri— a Roda de Ter, l'antiquíssima i industriosa vila que el riu parteix en dos trossos, uns divuit kilòmetres, com s'ha dit, i amb un recorregut molt accidentat amb fortes corbes i meandres. Anem a seguir-lo, lector amic, en un nostàlgic i evocador viatge.

Considerem primer que el propi riu, que fins a Roda va seguint la normal direcció del migdia, poc més enllà fa una enèrgica revoltada i es dirigeix contra tota lògica, dreturament cap al nord durant més de cinc kilòmetres, i torna a tornar fortament en la punta de la península de Casserres, cenyint-la com una serp, per enfilel després i ja definitivament la direcció sud.

Aquest estrofolari traçat, imposat per la feréstega orografia, ens anticipa que toparem amb un curs salvatge i ferrenyament adust, però bellíssim i impressionant. Lliguem-nos bé el calçat, que el passeig és llarg; però obrim bé els ulls, doncs no tornarem a veure mai més lo que era el Ter abans de la inundació.

Després de la primera volta en rodó del riu, sorgia la fàbrica i Colònia de Salou, avui mig submergida i abandonada, i a poca distància una altra fàbrica i colònia tèxtil, Còdol Dret, aquesta ja aterrada totalment. A Còdol hi havien unes vernedes suaus i reposants, i l'aigua, allà quasi encalmada, hi prenia una blavosa i molla transparència.

Després, vora can Passarelles, començaven les giragonses del riu entre les rostes parets dels congostos.

És tota bonicoia, la pagesia de Can Passarelles: una caseta humil i senzilla, pas massa gran, amb la façana al migdia, ornada d'una vella parra. Amb el reglamentari gos que lladra quan algun vianant s'hi atansa —però que rebia al cronista com un paísà i remenava la cua en senyal d'amistat— i un esplèndid ruc.

El burro de Passarelles no és cap guarà, com els altres famosos exemplars de cria de la plana de Vic, de merescut renom; simplement un ase, molt net i polit això sí, de pèl lluent i generoses carns donant fe d'uns pinsos també escollits i abundants. Intel·ligent. Perquè aquesta llegenda —o superstició— de que els burros son la imatge de l'estultícia —la borriqueria— i es retreu a tot drap quan es tracta de persones ignorants o de poques llums, és totalment falsa.

El burro quan no vol pençar, no penca. Potser se'n emporta, de bon primer, una enèrgica apallissa-

da; però no hi ha mal que per bé no vingui, perquè després d'aquesta perduda batalla, el pagès ja no el pegarà més i acceptarà la situació amb paciència i filosofia rústega. Ha guanyat l'ase. I els «homo sapiens» que ens considerem intel·ligents, hem de treballar mal no en tinguem ganes, i omplir-nos el cap de problemes, neguits i cabòries.

Molt sovint els rucs es queden llargues estones completament immòbils, cap baix, i sols mouen molt lleugerament les peludes orelles, com antenes de captació. Llavors pensen. I deuen tenir pensaments molt profunds perquè estan com abstrets, sens interessar-se gens ni mica per lo que els envolta. Potser algun simplista diria que no fan res, que s'avorreixen.

Errada. El que s'avorreix es mou; canvia de positura, fa uns gests indecisos, irresoluts, i unes ganyotes de fàstic perquè no troba el què o el qui el distregui. Com que no té prou vida interior, tot l'estímul li ha de venir de fora. Però no s'està quiet, absent i concentrat com els ases.

Mireu ara, els seus ulls: tenen un esguard que sembla que s'aturi en el temps, una mirada cap a dins d'ells mateixos, insondable i recollida. Però hi ha una gran dolçor i serenitat, al ensems humil i mansueta. Són també, ulls assenyats. I molt bonics.

El burro té molta personalitat; no li fareu fer pas res a la força, ni que el matéssiu. Com que gairebé ningú el comprèn, s'aïlla darrera un escut d'indiferència. Però, quan s'ha aconseguit trencar la cuirassa, és molt afectiu, i sincerament agraït.

Reivindico doncs, la noble figura del ruc, i remarco que és intel·ligent i eixerit; bastant més —no cal dir-ho— que la major part dels que el blasmen. I penso que si hi han alguns monuments que s'han aixe-

—Hola!... Que bé ens la passem, «Caruso»!...

Perquè «Caruso» és el seu nom. A vegades els pagesos, tan poc donats a l'humor, tenen acudits impensats.

Li donc una palmellada amical, al coll. I en «Caruso», complagut, l'agraeix i em somriu. Em penso que el lleu arronsament del morro amb la consegüent exhibició de dents és un somriure; sinó, que em demostrin lo contrari. A més, té els ulls enriolats, una mica irònics, que sembla que em diguin:

—Ja ho crec que me la passo bé, amic!... I que en sou, de burros, vosaltres!...

A poc, el riu s'entaforava en els agrests canyons de sota el caseriu de Fussimanya —avui totalment

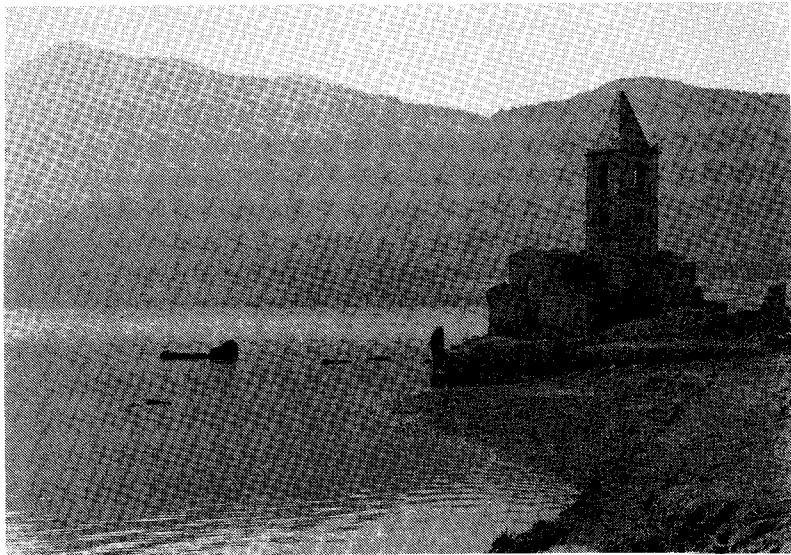
que somien barbs i bagres d'un metre i deu kilos de pes, i carpes de mitja arroba —els célebres contes dels pescadors—, en què pensen, tan llargues estones?...

Potser han aconseguit el difícil nirvana de no pensar en res: una portentosa troballa. Mireu-los, immòbils i silencioses estàtues amb la canya a la mà, com a única i estranya antena d'un estrany insecte, espiant l'aigua i el més lleu moviment del suro. I quan aquest, després de flotar calmosament llargues estones, comença a sacsejar com si hagués agafat el sanglot, l'estàtua s'eixoriveix i pren vida i moviment, i la canya, apuntant al cel, descriu un ample cercle. I si aquest va seguit a l'extrem del fil, d'un llampec argentat, ja tenim un home feliç.

El peix no, pobret. no n'es cas gens, de feliç.

Més avall, sota les anomenades coves de Casserres —sois empedrades per aixopluc del bestiar— el riu agafava amplada, continuant però emmarcat per es atssimes cingleres, i ens ofrenava un paisatge d'un fort regust característic: llepant grans penyalars caiguts en pilanets de la palanca del Ter —que existí llargs anys per a poder travessar des del cantó de la Teulera de Sant Martí Sescorts— s'endormiscava, bressolat per es seves pròpies remors, sota mateix de Casserres. Aquí hi havia la Roca de la Llum perpetuant una romàntica i eternidora llegenda, i unes salzerades formosíssimes, plàcidament quietes i dolçament solitàries, que suavitzaven els raigs del sol i es reflexaven a l'aigua, en una imatge corprenedora i poètica. En cap més lloc del Ter hem sentit aquesta sensació d'harmoniosa bellesa de la pedra, l'aigua i la vegetació.

La palanca del Ter, que hem esmentat abans, era un estri que et jugava de tant en tant, males passades. Si venia una riuada massa forta, els pilanets restaven; però les fustes, mal estessin trabades, se les enduia l'avinguda i l'acompanyaven alegrement avall fent cabrioles. I hom no tenia pas al dia les dades per poder esbrinar si hi havia fusta, o no. I si passava per alt informar-se a la masia del Colom Gran —que a la mateixa alçada aproximada de Casserres, fitava el cenobi a l'altra banda de la barran-

cat en honor de quatre xitxarel·los i figures pomposes i bufades però tan buides de cap com una carbassa, n'hi mancaria un dedicat a aquest singular animal —especialment a la Plana de Vic, on hi té la més ufana representació—, com a desgreuge de tantes borricades que sobre d'ell s'han dit i escrit.

El ruc de can Passarelles —lluient, bonic i espavilat— va pasturant pausadament pels prats de prop la quintana, fruit del bon solet, flairant el vent que arrossega les sentors boscanes i bellugant la cua amb satisfacció. Ens coneixem de fa temps, perquè les meves visites a Passarelles han sovintejat.

Quan em sent, aixeca les tafaneres i erectes orelles, i al reconeixem, alça el cap i branda la cua més fort. Li dic:

convertit en urbanització— estès sobre uns solellats comellars, i rebia per la seva dreta l'indomenyable torrent de l'Infern. En aquest trajecte, encaixonat entre rostos declivis de boscos gairebé impentresibles, és on podia sentir-se més fonament l'aspre encís de l'indret, el més escabrós i menys conegut, i que contemplaven —sense veure'l— les runes de la masia de la Baga.

Aquest terreny era gairebé exclusiu dels pescadors de canya, que en sabien tots els topans i corriols. És més, molts viaranyos dissimulats en la vegetació els obriren ells, els pescadors, aquests enigmàtics i pacífics éssers que pengen la il·lusió a l'extrem de l'ham i s'asseuen sobre un enorme pedestal de paciència. I a part de

cada del riu, però sens dir-li mai res—, es podia trobar que després de llençar-se avall pel grau dels Esmoladors, no hi hagués passera.

La perspectiva, llavors, no era gens falaguera. Tornar a pujar el grau, amb un tirapits enrampat i esgotador i esbufegant com una màquina de tren (de carbó) i renegant com un carreter malparlat, o abandonar la projectada visita al monestir.

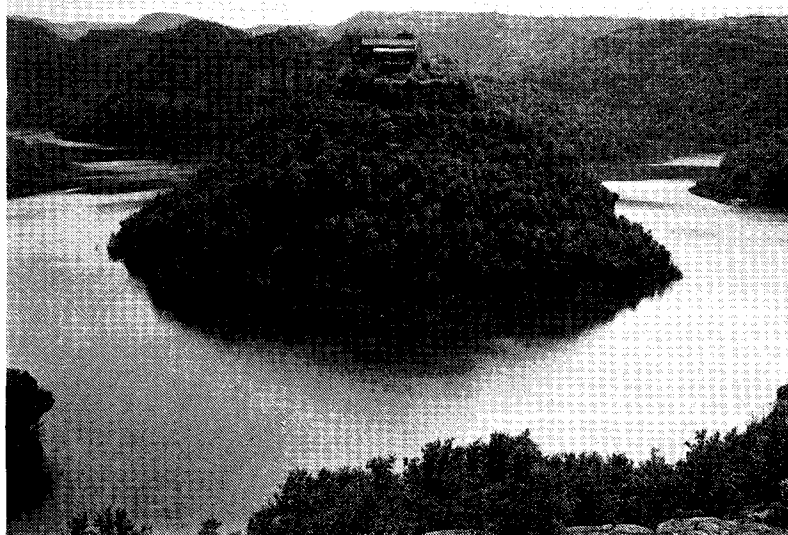
Perquè per anar-hi, sense palanca, s'havia de tornar a Roda, passar per Sabassona, i enfilat Terrades i tota la llargada de la península de Casserres; tot plegat, un futur d'hores. I dona molta ràbia quan un es veu el monestir sobre mateix, com si el portés per barret, i no poder-s'hi acostar.

El pas a gual era bon xic arriscat, inclòs en les èpoques de fort estiatge; cas contrari, era temerari i francament suïcida. Més d'un desgraciat, que el volgué imprudentment travessar, en lloc d'arribar a Sant Pere de Casserres anà dretament, i en definitiu viatge, a trobar al propi Sant Pere, al cel.

Dos illots, plens de verdor, ens anunciaven la proximitat de la confluència de la riera de les Gorgues, que moria allà després de desgranar una orgia de belleses. Ara ja revoltem —com abans havíem previst— la península de Casserres; un enorme dit roquer que des del coll de Terrades es dispara cap al nord i que el riu ressegueix a banda i banda. I certament, per fer-vos una idea, res més senzill que estendre un dit sobre una taula (un dit de més de quatre kilòmetres) i imaginar que l'aigua el volta, com així és en realitat.

Al mateix final de l'enlairat promontori, encimbellat senyorejant les fondalades del riu Ter, i ben visible per tots costats, hi ha el monestir de Sant Pere de Casserres, antiquíssim cenobi clunicense, bastit en el segle onzè, importantíssim i excepcional monument romànic d'indiscutible valor. El monestir, de macissa i severa fàbrica, era a l'ensems una fortalesa, emplaçat en un lloc de formidable estratègia, i quasi en runes fins fa poc, però sortosament, en reconstrucció.

Ens trobem ara aproximadament a la meitat del nostre llarg recorregut. I s'imposa descansar un xic, a l'ombra de les venerables parets.

S'imposaria també una «beguda» com ne diuen irònicament els pagesos quan fan una pausa en el treball, i treuen del cistell, a més de la bóta del vi —la beguda— un rodanxó pa moreno, que llesquen generosament, i unes llenques de pernil llargues com a espardenyas, o una respectable llonganissa, acompanyat tot plegat d'una amanida amb abundant tomacada.

Però per aquí dalt no es pot pas fer ni un modest i patriarcal tragueta d'aigua si un no l'ha portada prèviament a la motxilla, perquè no hi ha cap font, ni bona ni dolenta, més que la de Terrades, a res menys que a quatre quilòmetres ben grassos de Casserres, més enllà de la casa en runes del mateix nom.

Donem comiat a Casserres, que continuem veient bona estona mentre seguim el riu pel camí de l'espona esquerra, que transcorria planerament arran de l'aigua. Per aquí, molt vora la ribera, i en un allargassat pla, a suficient alçada però, per no tenir ensurts amb les avingudes, hi havien unes grans roques que en deien la Cova del Penitent. Uns enormes esqueis clavats a terra i encavallats tocant-se pel seu vèrtex, com una tenda, i uns altres tapant al darrera per a millor protecció. Evidentment, les tals roques configuraven una cova artificial, doncs amb tota seguretat no podia ésser obra de la natura.

I hom pensa en l'enorme pes dels esqueis, que feia necessari l'esforç de molta gent per a bellugar-los, i argumenta amb lògica que el tal refugi devia ésser coste-

jat per un home benestant que decidí abandonar el món i les seves tentacions i comoditats, i encauar-se en aquest elemental habitacle.

Diuen que hi visqué molts anys, com un eremita, tot sol. Ell, i l'aigua, i les salvatgines de la muntanya. Es devia parlar, amb el riu; segur que havia interpretat les seves infinites remors. Fa molt temps, de tot això; no he pogut esbrinar dades, ni res concret.

Devia ser un idiota, un savi, o un místic. O no pensava res, o en la seva solitud, sens pressa, rumiava coses grandioses i desenrotllava profunds pensaments dels que naturalment, no ens hem enterat. O potser s'imposava una disciplina de mortificació, patint físicament, fent penitència —heus ací el nom, la cova del penitent—, purificant-se en els èxtasis del misticisme. Tot pot ser, i el nom de la misera cavorca sembla apuntar a la última suposició.

Però en algunes coses devia ésser feliç: sense rellotge, ni contribucions, ni cèdula personal, ni potser nom, això ja era una mena de felicitat. Ningú el manava; podia dormir quant volia, sens dependre d'aquest enginy de l'avent que se'n diu despertador. I com que no li calia pas treballar, era sens dubte un perfecte gallòfol, amb les seves avantatges.

L'altra cara devia ésser, però, menys agradosa: la minestra, quelcom per fer bullir l'olla, mal fos amb els pinsos de penitència. Suposo que devia tenir olla; o potser no. Llenya no devia pas faltar-li. I amb què es cobria?... Com s'abri-

gava i protegia de les glaçades nits de les Guilleries?... Perquè amb sols la fullaraca, branques de pi i falgueres no podia defensar-se gaire. Enigmes.

Sempre que el cronista ha passat per allà s'ha aturat, i ha intentat penetrar, encara que fos molt poquet, en el misteri de l'eremita solitari, l'enamorat del Ter, que segurament parlava amb l'aigua, que n'era el seu amic. Inútil. Les velles pedres, aspres i tacades de calpes negroses, verd brut i esvaït rogenic, no li han dit res, i han guardat per sempre el seu secret.

Potser en els seus últims moments, l'anacoreta va acostar-se a la ribera, vora l'aigua, per poder tocar-la, i expirà mentre la seva amiga li besava la mà. I potser les ondines i nereides del Mare Nostrum, les que joguinegen i s'empaiten encaçant-se per entre els escumejants illots i esculls de les cales de Cap Roig, Aigua Xèl·lida i Sa Tuna, i per les coves i freus d'en Gispert i del Bisbe, a Tamaríu, van venir a cercar-lo, i embolcallant-lo amb la transparent i líquida mortalla se l'endugueren a través dels afraus i congostos, aigües avall, fins al mar. Per a donar-li una tomba enorme, immensa.

Perquè ell, l'enamorat de l'aigua, en tingués tanta com ne volgués.

Ben tost s'arribava a l'antiga església romànica de Sant Vicenç dels Verders, o Sarriera, impregnada de mansuetud, silent recer enmig de la remorosa i constant fressa del riu, amb la seva casa de pagès arrezerada vora gegantins penyals. Després de travessats uns

comellars plens de codines i roques enormes —uns planells secs, aixuts com ossamentes de camell—, apareixia l'estrep roquer i la masia de Pujalt a la seva punta, i al seu davant, la balconada de Collformic, dita així per unes curiosíssimes diaclases clavades gairebé horitzontals en el declivi rocallós. I seguidament els forats de les Tunnes, grosses cavitats en el mur de la riba esquerra, per on sorgien grans dolls d'aigua en temps de pluges, procedents d'unes filtracions subterrànies de la riera de les Gorgues, a dessota mateix de l'església de Sant Bartomeu. Aquesta explicació dels experts en geologia, no deixa d'ésser una mica extraordinària, ja que la riera de les Gorgues està a gran distància d'aquest punt. Però pot ésser possible: ens els creurem.

I com a traca final d'aquests portentosos jocs d'artifici, poc després d'un tram en que el Ter lliscava sobre un llit totalment de pedra, s'entaforava a les cèlebres Gorges del Ter, on s'estrenyia més encara.

En aquest indret, les muralles s'ajuntaven en una opressiva estretor, fins a deixar sols un espai de pocs metres, on l'aigua retrunyia fortament i lluitava amb gran estrèpit amb l'aspre escanyall, ple de forats i cadolles. L'engorjat era difícil en tots sentits; no s'hi podia pas entrar així com així doncs els murs de pedra eren gairebé verticals.

Per poder obtenir unes fotografies, hom va tenir que penjar-se sobre les agrestes parets, mitjançant una corda assegurada al tronc d'un gros pi, en la vira de vegeta-

ció de la part superior. I desenrotllant un curset de gimnàsia, amb contorsions i cargolaments de mico, s'obtingueren les fotos —amb el melic arronsat, val a dir-ho tot.

Un cop hissat dalt, un bon amic que m'havia ajudat en el descens i quedat a l'aguait, m'etzivà un sermonec, ja llavors inútil, per la meva temeritat i altres endergues del cas. Verament tenia tota la raó del món. Però jo tenia també, aconseguides amb esforç però amb una enorme il·lusió, unes irreemplaçables fotografies de les magnífiques i ja desaparegudes Gorges del Ter.

Després de salvat el ferotge obstacle, el riu es dirigia plàcidament —però sempre encaixonat, això sí, entre altes riberes boscoses— cap al portell de les roques roges. Les dues columnes d'Hèrcules que marcaven el final dels congostos del Ter, i eren pòrtic i avant-sala de la vall de Sau.

II

Poc temps abans de ~~se'n~~ tancament de la presa —~~tares~~ ~~vegades~~ ajornat, que semblava no arribaria mai—, Sant Romà anava prenent un aspecte llustrosos i trist. Les cases s'abandonaven. se n'enduien tota la fusta, portes i finestres, i àdhuc bigues de les teulades.

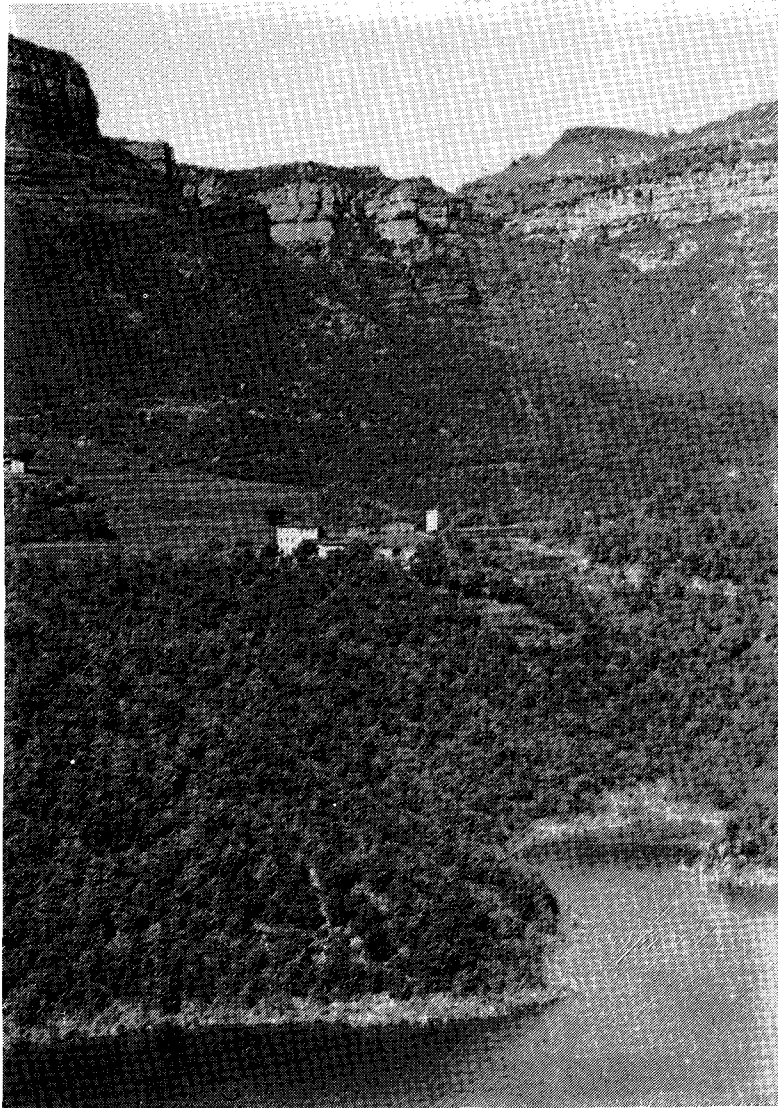
Al passar per l'únic carrer, costarrut i de pis de palets, et llambregaven a cada costat els esquelets de les abandonades vivendes, i de les obertes boques de les portalades semblava sortir un hàlit de tragèdia. I vulgues que no, anaves pujant consirós, acomiadant una per una les velles i rústegues cases del poble condemnat.

La petita plaça, una mica més amunt de l'església, encara tenia un parell de cases habitades, de gent que es resistia a l'abandó fins a l'últim moment. Per entremig de les runes s'obirava amplament el curs del Ter, que prompte les engoliria, i al fons, l'inoblidable pont romànic.

Una velleta escombrava, davant de casa seva, a la plaça. Escombrant, encara?...

— Bon dia —vaig saludar-la.

— Bon dia —contestà aixecant el cap, cobert amb el mocador camperol.

Tenia molts anys; el seu rostre, bru i colrat, estava clivellat per l'aire i el sol i les fondes arrugues del pas del temps. Els seus ulls, ja empetitits, reflexaven serenitat i dolçor. Vaig fer-li present la meva sorpresa de trobar-la, allà, a Sant Romà.

— Sí, ja sé, ens treuran aviat. No fallarà, diuen, aquesta vegada. Tot-hom ha marxat, però jo vull estar aquí fins que no pugui més.

Girà el cap, lentament, recorrent les runes de les llars dels seus conveïns. La seva mirada les acariciava, n'estic segur.

— Aquí vaig néixer jo i tots els meus. Al fossar hi reposen els pares i avis, el marit i una filla. Un altre fill jau també per sempre, però està molt lluny; morí durant la guerra. Al cel sien tots.

No vaig dir paraula per a no interrompre i respectar el desfilall de records de l'àvia; tristos records, a fe.

— Jo hagués volgut morir aquí, com em pertocava. Ja em falta poc, i no duraré pas gaire.

Féu una petita pausa. El seu esguard era somnador, difús. Continuà:

— Quan marxi anirem a una altra casa que ja tenim vora Vilanova; no és pas que m'allunyi gaire, ja ho veu, i quan arribi el meu fi podré guaitar encara les cingleres de Sau. Però... jo estimava al meu poble, i em dol deixar-lo.

Callà breus moments, i afegí, donant un resolut moviment de cap com si en volgués foragitar els sinistres pensaments:

— Ves que li estic dient, jo!... ara hi caic. Coses de vella. Pensaments que té una pobra dona com jo, però que vostè segurament no entendreà...

Vaig contestar-li, quelcom com-mogut:

— Prou que ho comprenc, encara que li sembli estrany. I veurà com li dic la veritat, com li sóc sincer. Sap a què he vingut?... Jo sóc de fora, de ciutat; però estimo també aquestes velles pedres, aquest poble que tant he petjat, i cada vegada amb més delit i goig. I he retomat per acomiadar-lo; per dir-li adéu per última vegada. Per això la comprenc, àvia.

Va semblar-me que els ulls blaus i petits de la velleta s'enterbolien, i em remerciaven. I sens dir paraula, m'allargà la mà; una mà rugosa, ennobrida pel treball. Gest insòlit en un pagès, però al que la velleta li traspasà tot l'agraïment per les meves paraules i l'amor al seu poble.

I vaig marxar, amb un últim i nostàlgic esguard a Sant Romà, que es disposava, amb el seu estol de cases esventrades i tètriques runes, a la seva definitiva desaparició.

El 13 d'agost del 1963 es tanquen, per primera vegada, les comportes de la presa. Evoquem, en ales del record, els últims moments de la vall.

Les aigües fangoses de la pluja de la setmana anterior, van omplir el sot del Molí de Sau, enfilant-se pels arcs del pont romànic, extenent-se sense remor per sobre els altrora fèrtils camps. L'ambient és trist i silenciós; la quietut ens envolta, i cap rastre de vida interromp el quiet lliscar de l'aigua que augmenta poc a poc, inexorablement, de nivell.

L'aigua tèrbola ja ha travessat el portell de les roques roges, i va pujant, pujant, envaint els congostos; han enmudit les gorges del Ter, abans tan sorolloses. Les aus ja ni volen per sobre la vall condemnada i trista; tot és silenci, un silenci feixuc i opressiu.

Normalment devia de transcorre molt temps abans les aigües no inundessin les runes del poble i entressin a l'esventrada església. Però una circumstància inesperada accelerà la inundació. Unes fortíssimes i torrencials tempestes — el 12 i 13 de setembre, exactament un mes després de tancar-se les comportes —, produïren una enorme avinguda del riu, sortosament deturada pel barratge de la presa, que omplí en solament pocs dies, lo que hagués necessitat alguns mesos.

El terrible, dolorós moment arribà en aquell setembre del 1963, i Sant Romà desaparegué engolit en una fenomenal glopada. Quedà consumat el sacrifici, i Sant Romà, tan humil, tan entranyablement benvolgut, quedà submergit i entrà en la història.

Sant Romà pertany ja al passat; sols resta la remembrança de totes les vicissituds, malhaurades o plaents, d'un poble que lluità en les guerres per la seva subsistència, i lluità també en la pau creant la terra i convertint-la en camps ubèrrims, al recer de les nombroses paguesies que conferiren prestigi i noblesa a la desapareguda vall.

Era molt bonica la regió de Sau, i recòndita en el temps que apenes existien comunicacions, i solament un accidentat camí de carro la lligava amb Vilanova. Quan es recorria a peu, podia gastejar-se la seva feresta salvatgia, endolcida per l'encant de la vall plàcida i manya-ga.

Ha canviat molt ara, amb l'enorme llençol d'aigua envoltat de les altives cingleres, que s'emmirallen en la líquida superfície lleugerament rissada i plena d'espurnejant bellugueig. Els fugitius núvols s'hi reflexen i la resplendent lluminositat del cel hi acut amb tremolors blau turquesa i verd maragda.

La nova fisonomia és molt diferent de l'antiga, però innegablement bonica; que l'enyorament de la perduda no té de menysprear

l'encant de l'actual. Els que hem vagat molt per la regió, i l'hem conegut i estimat, podem sentir un xic de nostalgia —i verament la sentim—; però també el grandios espectacle present ens reconforta, i també l'estimem així, baix el signe del progrés.

Sota mateix d'on estic, es veu la punta de l'església emergint de les aigües. Evoco de nou Sant Romà, amb el seu aire humil, de rústega bonhomia, costaruts carrers i cases de tàpia. El renomnat Hostal de la Riba, que ha ressuscitat avui amb el nou i simpàtic hostalatge de l'Hotel de la Riba, bastit a poca distància de la presa.

Evoco també l'enyorat i deliciós pont romànic, sepultat sota una mortalla de fang, de pures i gracioses línies, i del que sols en quedarà memòria per la conegudíssima fotografia (quantes me'h hauran fet?...) que el reproduceix reflexant els tres airosos arcs en la quieta aigua del Ter, i per sobre les baranes, els emboscats talussos d'un atapeït verd fosc, i la taca clara de Sant Romà amb el reduït estol de cases i l'església. I al fons, senyorejant i dominant-ho tot, les impressionants muralles roqueres del Castell i del esvelt i sever monòlit de la Força, de grosos rogençs en la part baixa i blanquinoses calcàries en els estrats superiors.

Baix les aigües del formós llac que contemplem, hi havien ufanosos camps i vetustes cases pairals.

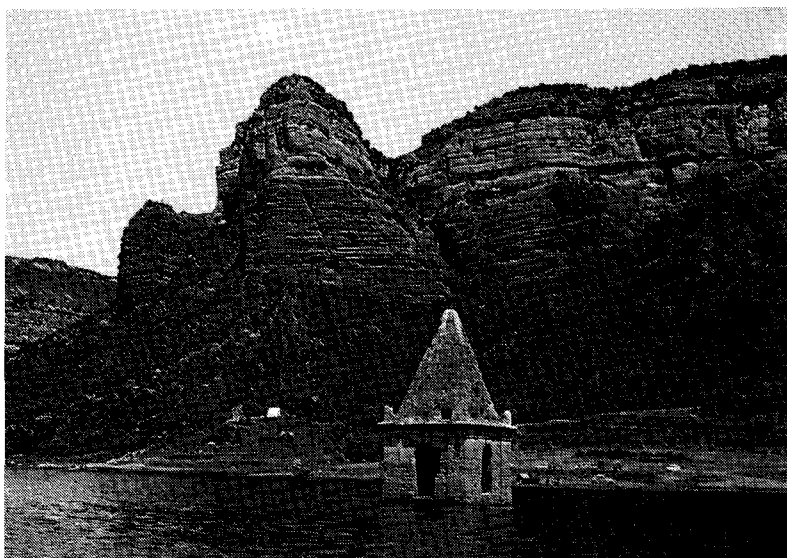
Les esquelètiques runes deuen mirar amb els cecs ulls de les fines-tres l'immensitat blava que les envolta, ja desaparegut el familiar paisatge de conreus i arbredes. El seu temps quedà enrera, engolit per la neguitosa vida moderna. Potser, de totes maneres, haurien conegut al-treument la mort lenta de l'abandó.

Sota les aigües quasi immòbils —remogudes de tant en tant per les ràpides canoes que dibuixen un solc de reflexes—, segueixo veient encara amb la imaginació l'antic curs del Ter, que travessava la vall per entre espesses arbredes de pollancre i verns, i vincladissos sàlzers, amb unes corbes suaus al passar sota Sant Romà i abans d'entrar al pont, i una altra després, camí del Molí de Sau i la seva petita presa.

Algunes vegades, quan l'estiatge és massa fort i sobrepassa les minves normals, el pantà es buida, i molt. Tant, que torna a sortir, com un fantasma del passat, Sant Romà. Però sorgeix ple de fang; brut, trist i llastimós. No li proven els banys, ni la higiene de l'aigua; el fang és negre, compacte i llefiscós. Les pedres van enderrocant-se cada vegada més, i el llot les va engolint. Però la torre de l'església, que tenaç es mantén en peu i no vol morir, assenyala que aquí hi hagué un poble.

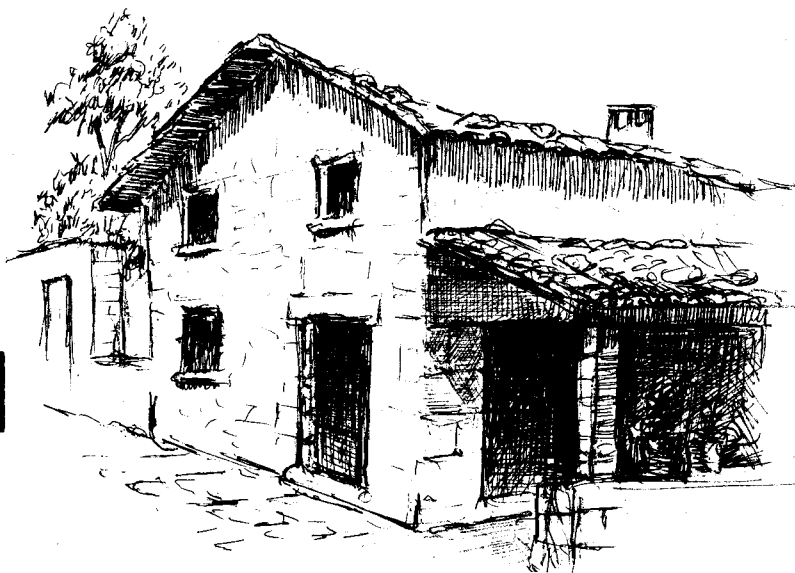
Un dia, potser no massa llunyà, el campanar s'esfondrarà, com tot lo altre; i llavors quan baixi fortament el nivell de les aigües es veurà sols un munt d'enderrocs, pedres fangoses en pilots informes, que hauran ja perdut el nom. Un nom que encara crida en silenci, i punxa d'un cloquer que emergeix de l'aigua, en el llac de Sau.

Quirze PARÉS I GANYET

(continuarà)

En Jep del Flaviol

Dintre la galeria de personatges populars hi escauria col·locar-hi en Jep Codinasaltas. A voltes, aquells prohoms que han escrit uns borranys de tipisme en el país, solen ser cridaners, homes de gresca, vistosos en el seu fer... En Josep Codinasaltas, si bé era conegut a Manlleu com a mostra etològica dels anys vint, emenant tot un regust de rusticitat i bonhomia, no era pas un home de bullanga —tot al contrari— ni d'exterioritzacions. El seu tarannà, empaltat amb aires bucòlics del Collsacabra, estava impregnat de modèstia i discreció. Tot el seu exhibicionisme, en tot cas, giravoltava entorn de l'instrument musical més humil del repertori d'instruments musicals: el flaviol.

D'una manera rudimentària, va aprendre la mobilitat dels dits, àgils, destres... conectats amb un sentiment anímic de cançons camperoles, populars i cadèstia d'inspiració personal. Els sons aguts, produïts per una sensibilitat musical innata, eren tota una descripció d'ègloga on hi fluctuaven adés avencs, margedes, prats i serralades. Hi ha qui el recorda exercitant-se en melodies extretes directament de les partitures del seu paisatge d'infant, de quan devia saltar i correr pels entorns del na-diu poble de Tavertet.

El recordo, jo, a Manlleu. Al carrer de la Cavalleria. En la modesta casa on vivia, alegre i confiat, amb la seva muller —també tavertenca— na Carolina Dalmau.

Quan en Jep encara era infant, el van llogar a la pairalia de l'Avenc (com tots sabem, una de les masies de més tipisme arquitectònic del Cabrerès). Guardava un ramat d'ovelles. Ací rau la instrumentació del flaviol en l'escena virgiliana. L'estampa típica, ancestral, del pastor guardant la ramada mentre sona el flaviol amb acords d'esquella i acompanyament dels bells d'anyell.

En Jep va heretar del seu pare —mort, segons referències, molt jove— el flaviol i les primeres lliçons interpretatives i el taral·lajar de cent corrandes. Des de l'Avenc, la vall de Montdois podia ésser immensa partitura. Els cingles de Tavertet, el millor faristol d'aquells bellíssims fragments de la Creació.

En Josep Codinasaltas, als vint-i-quatre anys s'amullerà amb la Carolina. Ell havia passat un parell d'anys a Rupit on, segons contava, participà en les típiques representacions de la Setmana Santa en forma de processó. N'era interpret avantatjat, portant una paperina, en forma de fanalet, on hi estava escrita la lletra que havia de recitar.

De retorn a Tavertet, continuava fent de pastor, llogat per diverses cases del poble, ensems que cuidava d'alguna feixa dels primals de la banda del Castell.

El primer fill que havien de tenir, no va arribar a port. Això va motivar que, per converses i referències d'algunes dones —habituals con-

corrents als mercats del dilluns, a Manlleu— hom s'enterés que hi havia una família d'aquella vila, que cercava una dida per alimentar i alletar un infant, la mare del qual estava malalta a conseqüència del part. D'aquest fet en derivà que la Carolina i el seu marit, després de tenir el nen de Manlleu una temporada a Tavertet, es trasllessin a la Vila del Ter. Era el mes de març de 1917 quan en Jep i la Carolina s'acomiadaren de Tavertet. S'establiren a l'esmentada casa del carrer de la Cavalleria, propietat d'en Miquel Sala, fill de l'Agneta dels Estudiants, de Vic, el qual era conegut per En Miquel de les Arrecades, puix venia joies seguint mercats i fires de la comarca.

El minúscul èxode, des de Tavertet a Manlleu, es va fer amb una burra manllevada. En un sol viatge! Algun estri, atuells de cuina, roba i poca cosa més. I el flabiol —peça importantíssima— dintre la barjola del gec de vellut d'en Jep. La barjola profunda de la banda del cor, puix el flabiol era la peça més estimada de l'aixovar.

Prèviament s'havia garantitzat la feina. I en Josep Codinasaltas, un cop instal·lat a Manlleu, entrà com a bataner a la fàbrica de Can Rifà; la Fàbrica de l'altra banda, com deien els manlleuencs de llavors.

Cal dir, i fer constar, que en Jep era manyós. Es procurà una triba,

una serra, una aixà i un enformador i començà a construir-se el mobiliari de la llar. Observem que no utilitzava claus ni puntes. En lloc de martell emprava unes maces fetes per ell mateix. Amb branques i posts de roure, inicià la tasca. I en poques setmanes tenia llestes les lleixes, els bancs, els tamborets, els llits i la taula. Un troç de post d'un pam i mig quadrat, amb quatre

forats fets amb la triba, hi manegava les branques pulides i n'eixia un tamboret. Amb tècnica similar, en Jep treballava després de la jornada de pols del batan de la fàbrica de filats.

I en començar a fer-se fosc, o els matins de festa, abans d'anar a missa, les notes agudes, jogueneres o solemnes, del flabiol, entonaven les melodies apreses entre esquellincs, vents, cants d'ocellada i remors de Tavertet. Aquella modesta llar es va veure alegrada amb dos fills: en Salvador i en Ton Codinasaltas i Dalmau.

D'aquell reconegut «virtuosisme flabiolístic» en derivà el contracte, per a les interpretacions circumstancials i periòdiques, d'acompanyar musicalment els Gegants de Manlleu en llurs cercaviles i processons. D'aquesta manifestació pública de l'art d'en Josep Codinasaltas, n'esdevingué la seva popularitat. Déu el tingui al cel. Entre els cors angèlics no desentonaria pas. Ni per la seva bondat i modèstia, entre les virtuts dels sants.

Francesc d'A. PUJOL
del qual la Carolina en fou dida.

En Joan de Balà

Qui era en Joan de Balà? Doncs una persona difícil de catalogar. Intentarem descriure'l pels seus fets del temps que visqué per aquestes contrades fins que morí.

En Joan de Balà era un home d'estatura regular, vestit generalment de vellut amb la seva armilla sempre al damunt, el seu rostre sempre seriós amb un bigoti impressionant, tant que les puntes gairebé li arribaven a les orelles i que ell sempre anava recargolant-les.

En Joan de Balà aparegué a Tàrragona pels anys 14 o 15 sense saber ningú d'on venia, s'acomboïà amb un carboner que li deien en Manta, home un xic bohemí i que vivia en una barraca al sot de balà i feia carbó per l'amo de la Rovira de Sau. Allà van treballar els dos junts i més tard ho féu per en Serra de l'Esquirol sempre al sot de Balà. Com que només en sabien el nom Joan, tothom li deia Joan de Balà encara que no treballés allà.

Uns deien que venia de Castellterçol, altres deien que era de Tagamanent; es comentava que era un desertor o que havia fet alguna malifeta, cosa que no s'aclarí mai. Diem per endavant que mentre visqué aquí ningú tingué la més petita queixa d'ell, malgrat el seu ànim a engrescar xirinoles.

D'en Joan Balà podem dir que fou un bon carboner ja que no feia altra cosa; no se sentia a dir cap queixa del seu carbó ni que fes estafa, cosa prou corrent amb molts d'altres. El seu hostatge era la barraca del bosc, lloc habitual de tots els carboners, compartint l'entorn amb els animals del bosc (teixons, guilles i aus rapaç...). Però

pel seu caràcter jovial i un xic estrambòtic es féu molt sociable amb la gent del poble i els diumenges freqüentava els hostals del poble i s'ajuntava a la gresca i passatemps habituals jugant a la manilla i fent beguda com tants d'altres. Ben aviat va fer bona amistat amb gent del poble i trobà una casa on li rentaven la roba i el dia que li convenia també s'hi quedava a passar la nit.

Malgrat el seu semblant seriós era el primer en organitzar gresques i molta tabola. En aquella època al poble hi havia molts temporers (traginers, manobres, algun mosso de casa de pagès...) que s'ajuntaven amb els solters granats del poble, un dia perquè era festa grossa, l'altre dia perquè es menjaven un gat i l'altre perquè volien agafar el gat; tot sovint n'armaven alguna de grossa. En Joan de Balà aviat hi va ser pel mig i passà a ser el principal organitzador i animador d'aquestes gresques; moltes vegades la cosa prenia tal envergadura que molestava a la gent del poble, però en Joan de Balà sabia guardar les distàncies i ser prudent de manera que ningú es pogués queixar d'ell. Penso que a ell ningú el veïé borbollar, però una de les seves dèries era fer torrar als altres, on no hi recava quartos i pagava els

beures dels que podia fer cantar encara que després els hagués de portar al llit.

En aquell temps els carboners i boscarols, a l'estiu, perseguïen les segues. Els treballs al bosc, a l'estiu es deixaven perquè feia massa calor i pel perill del foc; també es feien més quartos en la campanya de segar i batre que no al bosc, aquests solien començar a l'octubre quan els arbres havien acabat de sabar.

En Joan de Balà també s'ajuntava a la colla de segadors que començaven al Vallès, després Plana de Vic, per acabar a Collsacabra. Sabia quedar bé amb els companys i amb les fadrines de les cases de pagès ja que sabia gastar bromes amb seny i molta gràcia a més era molt cantador i sempre era el primer d'entonar aquelles cançons prou airoses que cantaven els segadors per donar ànims i apartar els malhumors; també feien posar bones cares a les noies que els duïen els àpats i begudes. Per les noies els segadors els hi donaven nous aires més si n'hi havien de joves i ben plantats amb els qui feien bromes. Quan hi havia en Joan de Balà estaven contentes. Solien dir que la seva veu era la més forta i clara, cantava cançons de tota mena i quan algunes eren

força atrevides o bé li perdonaven dient «és en Joan de Balà» (considerant que era un xic bohemi) o bé ell sabia callar quan veia que s'ofenien.

De bromes en feia de tota mena. Recordo que pel segar, allà a les Baumes, jo tenia un gatonet d'un parell de mesos el va agafar i se'l va ficar de cap a dintre la boca. Sempre li agradava de fer alguna extravagància.

En Joan de Balà deia que no era creient i certament que no anava gaire sovint a missa però deuria ser força supersticiós i a més sempre portava un rosari a la butxaca i el deia i el seguia a les cases que tenien costum de fer-ho. Recordo que el meu pare deia el rosari tots els dies de l'any per feina que hi hagués o per cansat que s'estés, ell començava després de sopar i el seguia qui volia, no el feia allargar més de dotze o tretze minuts, les lletanies les deia força ràpid però en Joan de Balà encara se li va avançar amb el «ora pro nobis» malgrat el pare s'afanyava amb el «Sancta Maria, Sancta Dei Genetris».

Si bé procurava no ofendre la moralitat de la família on treballava, quan era sol ja no hi havia qui el parés i no sempre edificava les orelles dels jovenets que l'escoltaven. A l'hora d'anar a dormir solia cantar un parenostre ben poc edificat. Tot i ser un xic escamiat mai es va sentir dir que hagués molestat cap noia, cosa que no es pot dir de tots els passavolants.

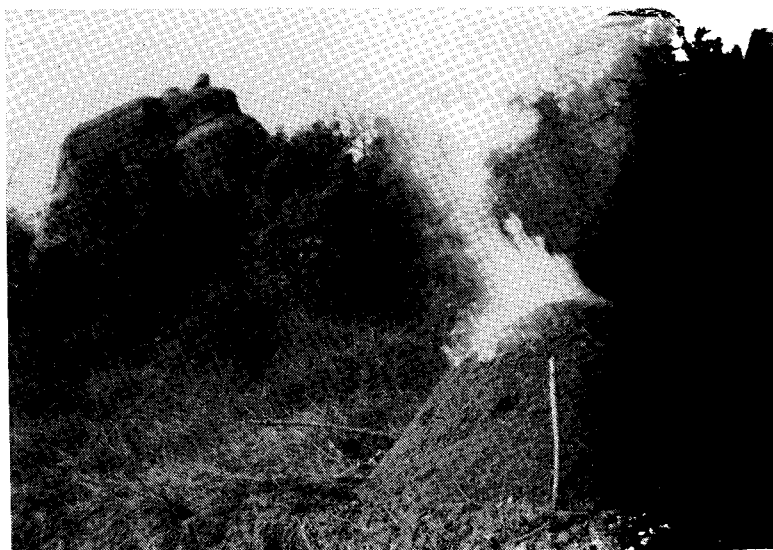
En una ocasió el rector del poble comentava que caldria comprar una imatge de la mare de Déu del Carme, però no hi havia diners, en Joan de Balà de bon grat la va pagar. També cal dir que era molt generós amb les famílies necessitades. Quan hi havia algun malalt i no podien fer la feina, algun veí es cuidava de comunicar-ho al Sr. Rector, suplicant que donés permís per treballar el diumenge i poder-los ajudar com també que anunciés a la missa matinal la necessitat que hi havia, invitant ajuntar-se per anar a ajudar. En Joan de Balà no anava a missa però treia la notícia d'on fos i era el primer en acudir. Si calia vetllar un malalt també s'hi feia present i si la família era pobre i les vetlles s'allargaven ell pagava el vi i el que fos necessari pels que vetllaven. Mai era escàs per socórrer als altres.

Com hem dit tenia les seves supersticions o la fe «d'un carboner». Com molts carboners no encenia les piles en divendres perquè la cuita no sortís malament. En això molts el posaven com exemple a seguir, però com sabem aquestes coses són molt discutibles.

Si els seus amics i contemporanis visquessin encara podríem explicar moltes més coses i donar més criteris d'ell, però pocs en queden. Ara explicarem com va acabar la seva vida. Com que ell ja preveia que, sense família com estava, si queia malalt ningú el cuidaria sempre deia que desitjava una

mort sobtada de no així fou. També fent bromes moltes vegades es posava la barretina musca en senyal de dol perquè deia que quan es morria ningú en portaria per ell. Tenia una cota de carbó la bosc de Surroca i s'hostejava a la cambreria de la mateixa casa, com de costum a la nit donava el volt per vigilar les piles perquè no cremessin malament ni s'encenguessin (el carboner tant treu a la cota com de nit). Una matinada quan el masover es va llevar va sortir a la finestra i va veure que les piles flamejaven fortament i ja va pensar que hauria passat alguna cosa dolenta; va córrer a la cambreria i trobà la porta tancada però dintre va cridar-lo desesperadament però no contestà ningú. Va córrer a demanar ajuda als veïns i algú que anés a les piles perquè no es malmatés el carbó. Amb els veïns van tirar la porta a terra i el van trobar mort i fred sense cap senyal de patiment ni d'haver-se volgut moure d'on era. Déu el va escoltar i tingué la mort que esperava. Com que era temps de guerra l'enterrament fou civil i ningú es posà dol. Tenia raó quan deia que per ell ningú en portaria i per això es posava la barretina musca.

Jordi SANGLAS

Col.laboracions

TESTAMENT LITERARI I SACERDOTAL

El sacerdot, poeta i músic mossèn Camil Geis, moria a Sabadell (on era mestre de capella i organista de Sant Feliu, des de 1929) el dia 1 de gener de 1986. En ocasió de la seva mort, els periòdics en van fer panegírics, ben merescuts certament, en qualsevol d'aquests tres camps.

També es va dir, i és ben cert, que l'any 1942, editava a Sabadell el primer llibre **en català** «autoritzat pel franquisme». (**Rosa Mística**. Joan Sallent, Scrs.). Encara que, pel que ell ens en explica, més aviat podríem parlar de la traça i la sort que l'autor va tenir per aconseguir-ho.

Del que no es pot dubtar, però, és de la seva voluntat de publicar **en català**, perquè fora de la pàgina del «Nihil obstat» del bisbat de Barcelona, no hi ha cap més paraula que no sigui en la nostra llengua.

Bé: caldria dir que el nom d'un dels seus llibres (en el fulllet a part que anunciava, també en català, les altres obres seves) hi constava en francès, perquè en aquest idioma fou escrit i editat a França l'any 1939. El títol, traduït, diu: «L'infern a la terra i Déu pertot». El tema, l'anuncia el subtítol interior: «Deu mesos de sacerdocí a la Catalunya roja. (Juliol 1936 - abril 1937)».

En una nota preliminar declara que «no és un llibre d'història, però que tots els fets són històrics»; que vol ser «un poema en prosa», el poema d'un capellà nascut en una terra que hom podia creure la «Terra de promissió» però que, ara, «abrandava la teia incendiària per a reduir a cendres els seus temples multiseculars; una terra on la persecució i l'assassinat s'havien d'abatre sobre els seus sacerdots i sobre els millors del seus creients».

L'escrivia al cap de poc de passar la frontera fugint de la mort que l'amenaçava, només per ser capellà. Després de «la gran lluita» (**Nadal dels proscrits**) fou malvist pels **altres**, perquè continuava volent escriure i parlar en català. Com tants!

Malgrat tot, enlloc de la seva obra no hi trobareu ni odis ni triomfalismes! «Car jo no acuso ningú. I vull creure que les autoritats, que regien en aquells moments la nostra terra, es van sentir desbordades i no pogueren fer front a aquella engegada fúria persecutòria i iconoclasta...», diu ell. (**Pas i repà**. 1981).

També havia dit abans: «aquest meu llibre vol ésser un testimoniatge i forma part del meu testament literari i sacerdotal».

Ara, que ell ha mort fidel als seus grans amors de sempre, Crist i Catalunya, dins de l'any cinquantenari d'aquells fets tan tristos, meditem tots en les nostres pròpies culpes i disposem-nos a perdonar les dels altres. És un homenatge que debem al sacerdot, poeta i músic que ens ha deixat.

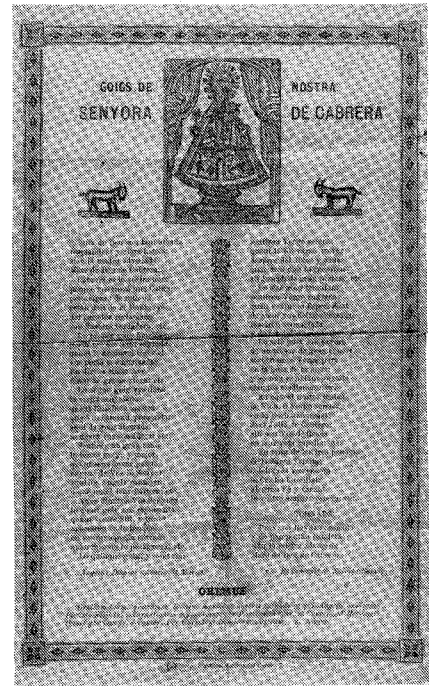
Lluís BADIA I TORRAS

MATINS DE PRIMAVERA

Els raigs de sol naixent cobrien les cingleres de tons daurats i van davallant per les solanes mentre el fullatge dels arbres, xops de rosada, semblen talment un enfilall de perles platejades i enlluernadores; la catifa de flors boscanes comencen a obrir els seus exquisits pètals d'incomparable bellesa al rebre el bes del sol de l'alborada, exhalant les aromes més naturals i delicades; el melodiós rossinyol, ja deixondit, entona els deus harmòniosos i variats refilets. Els altres ocells del bosc també refilant festejant el nou dia amb bella diversitat de cantúries mentre s'afanyen a cuidar les seves niuades; l'oreig matinal causa bell moreig a l'ufanós boscatge; el murmuri del rierol que s'escorre penyes avall, el xipxap dels degotalls al fons de la balma mentre cauen a les piques cobertes de tosca i de molsa esponjosa d'un verd encisador.

Quin bé de Déu! Bell somni on l'home hi troba la calma, la serenitat, la gaubança.

Jordi SANGLAS

LAMENT PER A LA MARE DE DÉU SOLA

Ai, la Mare de Déu sola tan tancada dins l'ermita amb el Fill que se us acora dels xiulets del vent que brama!

Ai, la Mare de Déu sola a la casa encimbellada, amb ocells rondant la porta i romeus sense pregària!

Ai, la Mare de Déu sola amb els fills fora, a la penya, si del dol no ens aconhorta ni el descans d'una espiera!

Ai, la Mare de Déu sola quan el temporal s'esvera i per sobre l'alta roca la campana, muda hi resta!

Ai, la Mare de Déu sola, Verge santa de Cabrera! Qui avui tancada us troba té una pena que no el deixa...

Lluís BADIA I TORRAS

Santuari de Cabrera, estiu de 1973

L'ÚS DE LES NOSTRES FRASES FETES

D'un temps ençà la nostra llengua passa per un procés de recuperació que comença a ser esperançador. La normalització lingüística tard o d'hora potser és un fet; tant de bo!. Ara bé: l'ús de les nostres expressions i frases fetes sembla tenir una certa mandra de sortir al carrer. Cada vegada més queden relegades a les obres literàries, i és una llàstima, ja que donen una gran vivor a les llengües que les empraren. Tot seguit passo a fer-ne algunes combinacions.

Un negoci en Orris

Tant i tant va insistir, que em vaig associar amb ell en aquell ma-

leït negoci. Però no hi restava contenta i així li vaig exposar amb tots els ets i uts. Per exemple: per quins set sous es creia millor que jo i es permetia d'arribar a misses dites? El fet que fos ell qui tallés el bacallà —perquè en això de remenar les cireres hi tenia la mà trencada—, no volia dir que no s'hagués de posar cap pedra al fetge i riure-se'n del mort i de qui el vetlla. Quan vam començar a fer figa, jo era qui feia el préssec fent la garagara a aquells creditors que eren una colla de sacs de mal profit, que semblaven tenir sempre un budell buit; i em costava tant de fer aquells papers, que quan ja els tenia el peu al coll, m'agafaven fogots i em feia vergonya d'haver de fer aquella fila. Ell, que no se n'havia vist de més fresques, no se sabia ventar les mosques i sembla-

va tenir pa a l'ull i no veure aquell bé de Déu de factures per pagar.

Quan ja havíem begut oli, havíem perdut bous i esquesques i no hi havia més cera que la que cremava, va dir: a partir d'ara, tants caps tants barrets. Jo li vaig respondre que totes les masses piquen, que no sortís ara amb un ciri trencat o valdria més el farciment que el gall. Que si quan totes li ponien no m'hagués fet la guitza, per fer la viu-viu, ja n'hauríem tingut prou. Però aleshores no deia ni ase ni bèstia i jo ja n'estava tipa de ser cornut i pagar el beure, i com que vaig veure que, quant una solució, el més calent era sota l'aigüera, vaig dir, que per mi, bon vent i barca nova, que jo me n'anava a escampar la boira, i el tracte... desfet.

Carme TULON

TAN SOLS ERA JO...

He sortit cap el vespre
a donar un tom,
quan de sobte,
tot mirant els estels,
n'he vist un
que brillava més
que els altres.
Semblava volguer escapar
de la companyia dels altres.
Tant aviat s'apagava,
com cegava els ulls
amb els seus raigs de llum.
No sé quan de temps
he estat mirant-lo.
És ara,
quan el sol els fa fugir,
que m'adono de la meva errada.
Era jo que volia escapar,
que volia fugir dels altres!
És ara,
quan el sol els fa fugir,
quan he tornat a ésser jo.
Quina angoixa tornar a casa!
ara ja he descobert el meu camí,
és diferent als altres,
però és el meu destí...
La màgia dels estels,
m'ha fet tornar en sí.
Ara tomo a ésser jo!

Lola GRAU

SAÓ

Un plugim fi ha deixat
el meu petit pany de terra
ben assaonat.
Ara ja hi puc plantar
les clabellines,
les petúnies,
les violes
i les margarides.
Més tard necessitaré
de nou la fina pluja.

VALORO

Duc a les butxaquetes d'un
davantalet xic i a la pell;
cuïts de l'amagada,
figuretes i molses de pessebre,
cassanelles, bales de vidre,
de fang i de pedra,
papallones i cirerers florits.
Sempre duré el davantalet
de les butxaquetes plenes,
i la pell mai no la llevaré.

Teresa RIEROLA COMAJUAN

SAPS, AMIC?

Saps, amic?
ja no em fa res que la gent digui,
allò que no sap,
Quan ets davant la meva gent,
et miren de reüll.
No saben com agafar-s'ho.
El sol fet de que siguem tan sols amics,
no ho saben entendre.
Abans,
m'ofenien amb les seves mirades,
fen que abaixés el cap,
ara de res faig cabal.
Podem fer la nostra vida,
deixant que xerrin,
d'allò que no saben.
Saps, amic?
Llàgrimes em va costar
intentar convèncer-los
Ara faig vida nova.
Saps, amic?
Ara tan se m'endona.

Lola GRAU

TAMBÉ TU SERÀS JUTJAT

De veritat penses això de mi...?
em creus capaç...?
M'has decepcionat, company.
Tens el cor innocent.
Escoltes tot el que et diuen
i no saps jutjar.
Escoltes a boques,
que un dia et jutjaran
a tú també
Som així
Amb la mirada baixa,
m'has demanat si era veritat;
que no t'ho havien dit,
que t'ho havies pensat;
però els teus ulls no enganyen.
Avui m'han jutjat a mi,
demà seràs tu.
Me'n vaig company,
el teu dubte m'ha fet molt mal,
i no penso tornar.
Sóc com sóc
i no vull canviar.

Lola GRAU

PRIMAVERA

Esclat que portes frisança
a tots els sentits del meu jo:
desig de volar cel enllà
i sentir la carícia
d'un nou vent tebi a la pell,
desig d'endinsar-me en un nou mar
gris, suau i d'aigües manyagues;
Desig d'escalfar-me en nous focs,
desig d'escoltar noves tonades,
desig de trobar nets cristalls
transparents a l'ull aliè.
Desig, desig, desig...
I quan la primera
margarida del prat
es marceix i el bojac
perdut ja grana,
llavors el desig mor
i torna a mi la pau.
En el fons del meu jo,
però, hi queda un rescals
de brases enceses de vida.

«AMOR...?»

Quan ja no et queda
res per cridar,
quan l'últim mot
neix ofegat,
quan ja no tens força
per ésser tu mateixa.
Quan ets rebutjada
sense cap explicació!!!
Tot junt,
és una barreja mortal.
Ho he provat tot,
però en res he trobat consol...
Parla'm ara d'amor!!!

Lola GRAU

